

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร
: กรณีศึกษา ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย นางรัชดา เพชรรัตน์ รหัสนักศึกษา 2541000937 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร. สราวุธ ยะหะกร (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีระนรินนท์

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร (2) เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร (4) เพื่อหาแนวทาง การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน 5 ราย ผู้นำทาง การคือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน 5 ราย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลถ้ำสิงห์ 1 ราย ผู้นำกลุ่มเกษตรกร 2 ราย เกษตรกรในพื้นที่ 20 ราย และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 2 ราย รวม 35 ราย โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า (1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน กรณีศึกษา ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตแบบพึ่งตนเองมาสู่การเกษตรแบบ การค้า (2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน สังคมและปัจจัยภายนอกสังคม (3) ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลถ้ำสิงห์ พบว่า เกษตรกรในชุมชนมีการเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ปัญหาที่ดินและสิทธิการถือครองที่ดิน ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหา การขาดทายาททางการเกษตร ปัญหาอาชญากรรม (4) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร พบว่า ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนสร้างระบบเศรษฐกิจภาคครัวเรือนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เน้นการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดในชุมชน

คำสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เขตปฏิรูปที่ดิน

Thesis title: Social and Cultural Change in Chumphon Land Reform Areas: A Case Study of
Tham Sing Sub– district, Mueang District, Chumphon Province

Researcher: Mrs.Rachada Petcharat ; **ID:** 2541000937;

Degree: Master of Arts (Thai Studies);

Thesis advisors: (1) Dr.Sarayuth Yahakorn; (2) Dr. Chitra Veeraburion, Associate Professor;

Academic year: 2013

Abstract

This research aims to study (1) Social and cultural change in Chumphon land reform Area. (2) Factors that contribute to Social and cultural change in Chumphon land reform Area. (3) Effects of social and cultural change in Chumphon land reform Area (4) Guidelines. Solutions to problems arising from the impact of social and cultural change in Chumphon land reform Area.

Qualitative research methods, The sample consists of 5 villager philosophers, 5 Leadership and the village headman, one President of Tambon Administration Tamsing, 2 Leader of group farmers, 20 of farmers in the area and 2 Agricultural promotion officials, including 35 cases. Using the method of document study, interviews, focus groups and observation. Data analysis, A descriptive analysis

The results showed that (1) the Social and cultural change in Chumphon land reform Area: A case study of Tam Sing Sub– District. Farmers adjust their way of producing the self-reliance to an agriculture trade. (2) factors that cause social and cultural change, agriculture is divided into two factors, Internal social factors and External social factors. (3) The impact of social changes, Tamsing was found that farmers in the community to change their way of life is increasingly urban society. Causing various problems including environmental and natural resource destruction, Issues of land rights and land tenure, Shortage of agricultural labor, the lack of agricultural heir, Crime. (4) To solve the problems caused by the impact of social and cultural change in agriculture, land reform, Chumphon found that people in the community to promote and encourage the economic system households to become self-reliant, Focused on building a community in the learning process.

Keywords: The social and cultural change , Agricultural land reform

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร. สราวุธ ยะกร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วิจารณ์นันทอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุศล และ อาจารย์ นาวาโท ดร. อนุชา ม่วงใหญ่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ที่ทำให้งานวิจัยเสร็จลงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกรและเกษตรกรในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

รัชดา เพชรรัตน์

กันยายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	10
ชุมชนชนบท	32
แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	88
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	104
การคัดเลือกพื้นที่	104
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	105
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
การเก็บรวบรวมข้อมูล	106
การวิเคราะห์ข้อมูล	108

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	110
สภาพพื้นที่ทำการศึกษา	123
การวิเคราะห์ข้อมูล	129
ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ	204
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	209
สรุปการวิจัย	209
อภิปรายผล	220
ข้อเสนอแนะ	238
บรรณานุกรม	239
ภาคผนวก	247
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	248
ข แบบสัมภาษณ์	251
ค ประวัติและพัฒนาการของตำบลถ้ำสิงห์	263
ง ภาพประกอบการวิจัย	278
ประวัติผู้วิจัย	284

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	สรุปการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดชุมพร	167
--------------	---	-----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 เขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร.....	87
ภาพที่ 4.1 การทำสนทนากลุ่มเกษตรกร.....	120
ภาพที่ 4.2 การทำสนทนากลุ่มเกษตรกร.....	121
ภาพที่ 4.3 การทำสนทนากลุ่มเกษตรกร.....	122
ภาพที่ 4.4 ขอบเขตการปกครองและสถานที่สำคัญของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์.....	127
ภาพที่ 4.5 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อและเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์.....	128

